ELDREPOLITISK PROGRAM
Valgperioden 2023-2027

Eldrerådet i Trøndelag fylkeskommune

Vedtatt i eldrerådet 18.11.2024, sak 51/24

Trøndelag fylkeskommune
Tröndelagen fylhkentjïelte

INNHOLD

Forord 3
Eldrerådet 3
Aldersdiskriminering 4
Samfunnsengasjement og frivillighet 5
Digitalt utenforskap 6
Bolig 7
Mobilitet 9
Folkehelse 10
Eldreomsorg 11
Velferdsteknologi 12
Tannhelse 13
Minoriteter 14
Utdanning 15
Bærekraft.....16
Veiledere og informasjon på nett 17
Vedtak i fylkestinget.....18

Der ikke annet er nevnt er bildene tatt fra Trøndelag fylkeskommunes mediebank.
Bildet på forsiden er musikkvideoen Trønder https://www.trondelagfylke.no/om-oss/fylkeskommunen/bilder-og-film/tronder/
Illustrasjon på side 4 er fra Stockbilder/Microsoft 356
Bildene på side 5 og 6 er tatt av Marianne Knapskog, seksjon regional
Bildet på side 13 er tatt av Vidar Alvik/Trøndelag fylkeskommunes mediebank

FORORD

Trøndelag fylkes eldreråd har et videreutviklet eldrepolitisk program fra perioden 2019 – 2023. Med utgangspunkt i dette er et Eldrepolitisk program for perioden 2023 – 2027 utviklet. Programmet er et politisk styringsdokument for eldrerådet, og dokumentet omhandler eldrerådets politiske prioriteringer. Eldrepolitikken er viktig for de eldres livskvalitet, og formes gjennom sentrale politiske føringer.

FNs bærekraftmål er en overordnet ramme for målet om en bærekraftig samfunnsutvikling i Trøndelag fylkeskommune. Det innebærer at også eldrerådet skal arbeide for «en utvikling som tilfredsstiller dagens behov uten å ødelegge fremtidige generasjoners muligheter til å tilfredsstille sine». Rådsmedlemmenes erfaringsbakgrunn er her et viktig element.

Eldrerådet vil arbeide for eldrepolitiske tiltak som reduserer levekårsforskjeller. Politikken er i kontinuerlig endring, noe som medfører at eldrerådet til enhver tid må ta stilling til prioriteringer som fylkesting og Stortinget beslutter.

Trøndelag eldreråd har tradisjon for å besøke kommunene rundt om i fylket, noe som har vært gjensidig berikende for fylkesrådet og de kommunale eldreråd med hensyn til kunnskap og innsikt i eldrepolitikken i Trøndelag fylke. I tillegg er rådsmedlemmene ombudsmenn som mottar henvendelser fra sine nærmiljø, og de kan ta opp saker i rådet. Vi takker alle som har bidratt med innspill til Eldrepolitisk program.

Frøya 15.11.24

Sveinung Gundersen
leder i eldrerådet i Trøndelag fylkeskommune

ELDRERÅDET

Eldrerådet i Trøndelag er oppnevnt av fylkestinget, og skal være et rådgivende organ for fylkeskommunen. Fylkesdirektøren skal sørge for å holde rådet oppdatert og ta det med på råd i alle saker av betydning for eldre i Trøndelag.
Eldrerådet skal være et talerør for de eldre i fylket og skal sikre at deres syn er med når avgjørelser fattes.
Eldrerådet tar også egne initiativ og fremmer saker også for statlige og kommunale myndigheter og øvrig samfunnsliv.
Eldrerådet består av ni medlemmer. Syv av medlemmene velges blant fylkets eldre etter forslag fra eldres organisasjoner. To medlemmer velges blant fylkestingets medlemmer. Medlemmene skal representere hele fylket.

Medlemmer i perioden 2023-27:
Fra organisasjonene:
Sveinung Gundersen,
Svein Erling Smolan
Kirsti Hamre Nilsen
Anne Lise Tangen
Laila Roel
Solfrid Anita Løvseth
Egil Hestnes
Fra fylkestinget:
Harald Fagervold (Pp)
Tor Berre (SV)

Varamedlemmer, i rekkefølge:
Fra organisasjonene:
1. Ann-Inger Leirtrø
2. Aage Borrmann
3. Marta Richstad Berbu
4. Ivar Sjømæling
5. Elster Melum Stølan
6. Jan Inge Åsmul
7. Rolf Inge Fagerhaug

Fra fylkestinget:
1. Elisabeth Paulsen (V)
2. Jan Bojer Vindheim (MDG)

ALDERSDISKRIMINERING

Eldre er like ulike som alle andre, og alderen i seg selv bør ikke være til hinder for at eldre kan engasjere seg, arbeide og utfolde seg. Hvert menneske bør bedømmes ut fra sine egne fysiske og psykiske forutsetninger.

Kilde: Stockbilder/Microsoft 356

Vi mener:

- Pensjonen bør reguleres i takt med frontfagene i arbeidslivet
- Aldersdiskriminerende lovbestemmelser som f.eks. ved valg til meddommer og medlemmer av Utlendingsnemnda, fjernes
- Reglene om avkorting av grunnpensjon mellom ektefelle/samboer ved fylte 67 år fjernes
- Offentlig tilsatte bør kunne arbeide etter pensjonsalder uten tap av pensjon på samme måte som privat tilsatte
- Det bør være samme regler for førerkort og leie av bil for pensjonister som for andre.
- Pensjonister kan være en ressurs i arbeidslivet og det bør være fleksible ordninger med kombinasjon av pensjon og lønn

Tiltak, vedtatt i eldrerådet 26.02.2026 sak 22/26

Digitalisering skal gjøre hverdagen enklere. For mange eldre gjør den det motsatte.
Når apper og BankID blir eneste løsning – også i møte med helsetjenester som HelsaMi – mister noen både trygghet og selvstendighet. Dette handler ikke om vilje, men om helse, kapasitet og tempoet i omstillingen.
Digitalisering må aldri bli en ny form for diskriminering.

Eldrerådet i Trøndelag fylkeskommune ber om:

- styrket gratis opplæring og lavterskel veiledning
- reelle analoge alternativer til digitale tjenester
- sikring av retten til fortsatt å bruke kontanter
- enklere og universelt utformede løsninger

Trøndelag skal være inkluderende – også digitalt. Ingen skal falle utenfor fordi samfunnet løper for fort.

SAMFUNNSENGASJEMENT OG FRIVILLIGHET

Mange eldre er aktive og det frivillige arbeidet som pensjonister utfører, har stor verdi for samfunnet. Men det er likevel slik at alt for mange blir «avskiltet», og at samfunnet derfor går glipp av erfaring, fagkunnskap og arbeidskapasitet både i arbeidsliv og frivillighet. De over 70 er sterkt underrepresentert i folkevalgte organer, råd og utvalg. Ensomhet blant eldre er økende.

Vi mener:

- Alle kommuner bør lage frivillighetsplaner og frivillighetssentralene bør styrkes, bl.a. ved aktiv bruk av eldres kompetanse og arbeidskapasitet
- Eldre må rekrutteres til politiske verv på alle områder
- Eldreråd gis tale- og forslagsrett i kommunestyrer og fylkesting
- Alle møte- og publikumsområder bør være universelt utformet og ha teleslynge
- Det etableres et kulturtransport-tilbud for de som trenger det

Tiltak, vedtatt i eldrerådet 26.02.2026, sak 22/26

Eldrepris

Eldrerådet ber fylkesdirektøren fremme en sak for fylkestinget om opprettelse av en eldrepris.

DIGITALT UTENFORSKAP

Digitaliseringen av samfunnet forenkler hverdagen for de fleste av oss, men bidrar til økt utenforskap for de som ikke mestrer digitale hjelpemidler. Digitaliseringsdirektoratet mener at hver femte innbygger kan være sårbar i møte med offentlige digitale tjenester.

Vi mener:

- Alle innbyggere må få likeverdige offentlige tjenester, uavhengig av bakgrunn, språkkunnskaper, alder osv. Analoge systemer må opprettholdes der det er behov for det.
- Økt støtte til organisasjoner som driver med digital opplæring, som f.eks. Seniornett. En-til en-opplæring bør være gratis og er et kommunalt ansvar.
- Telefontjeneste for eldre som trenger hjelp og tips når det gjelder bruk av offentlige digitale tjenester
- Alle husstander og bedrifter skal ha tilbud om raskt bredbånd med 100 Mbit/s
- Mer brukervennlige digitale tjenester, også når det gjelder fullmaktsløsninger som gir tilgang til digitale tjenester på vegne av en annen bruker

Kilde: Stockbilder/Microsoft 365

Tiltak, vedtatt i eldrerådet 18.09.2025, sak nr. 43/25

I eldrepolitisk program sier vi innledningsvis:

«Digitalisering av samfunnet forenkler hverdagen for de fleste av oss, men bidrar til økt utenforskap for de som ikke mestrer digitale hjelpemidler. Digitaliseringsdirektoratet mener at hver femte innbygger kan være sårbare i møte med offentlige digitale tjenester».

Konkrete tiltak:

1. Opplæring og veiledning

- Gratis digitale kurs: Tilbys gjennom bibliotek, seniorsentre eller frivillige organisasjoner.
- Én-til-én veiledning: Frivillige eller studenter kan bistå eldre personlig, med god tid og tålmodighet.
- Digital fadderordning: En yngre person (f.eks. barnebarn eller ungdom) følger opp en eldre over tid.

2. Brukervennlige løsninger

- Forenklet teknologi: Mobiltelefoner, nettbrett og apper som er spesielt tilpasset eldre (store knapper, enkel navigasjon).
- Tydelig og enkel informasjon: Veiledninger og instruksjoner i klart språk, med store skrifttyper og illustrative bilder.

3. Tilgang til utstyr og internett

- Låneordninger: Kommuner eller bibliotek kan tilby lån av nettbrett, PC og WiFi.
- Rabatter eller støtteordninger: Offentlige støtteordninger for å dekke kostnader til internett og digitalt utstyr.

4. Sosiale og inkluderende arenaer

- Digitale kaféer: Treffsteder hvor eldre kan møtes og lære digitalt i sosialt lag.
- Temakvelder eller workshopper: Om konkrete temaer som BankID, helsenorge.no, bilde- og videodeling, m.m.

5. Langsiktige tiltak

- Digital inkludering i eldreomsorgen: At helsepersonell og hjemmetjenester inkluderer digital opplæring som en del av tjenesten.
- Nasjonale kampanjer: For å øke bevisstheten rundt digital utenforskap og fremme inkludering.
- Samarbeid mellom offentlig sektor og frivillige: Kommuner, frivillige organisasjoner og næringsliv bør samarbeide om målrettede tiltak

BOLIG

Det er et mål at flest mulig skal kunne bo hjemme så lenge som mulig. Det krever tilrettelegging av boliger og en god kommunal hjemmetjeneste.

Vi mener:

- Eldre som har bruk for tilrettelegging av boligen for fortsatt å kunne bo der, må få aktiv veiledning og økonomisk støtte, bl.a. fra Husbanken og Enova
- Hjemmetjenestene må utvikles sammen med brukere og deres pårørende.
- Det bør bygges flere tilrettelagte boliger med tilbud om kjøp av enkelte servicefunksjoner
- Økt bruk av hensiktsmessig velferdsteknologi (se eget kap)
- Boliger for eldre bør ha nærhet til lokalsenter med forretninger, kafeer, kulturtilbud og gode møteplasser. I utkantene bør nærbutikkene få en rolle som servicesentral

Tiltak, vedtatt i eldrerådet 18.09.2025 sak 43/25

For at Eldrerådet i fylket skal bidra effektivt til en god boligpolitikk tilpasset eldre, og støtte opp under målsetningene i "Bo hjemme-reformen", bør de ta en aktiv rolle på flere nivåer: rådgivende, koordinerende og påvirkende.

Tiltak

1. Påvirke kommunal og fylkeskommunal planlegging

- Delta aktivt i areal- og boligplanprosesser: Sørg for at eldre inkluderes som prioritert gruppe i kommune- og reguleringsplaner.
- Fremme seniorvennlig boligbygging: Rådet bør etterspørre boliger med universell utforming, heis, nærhet til kollektivtransport og servicetilbud.
- Stille krav til variert boligtilbud: Ikke bare omsorgsboliger, men også seniorboliger, bofellesskap og leiligheter for ulike behov og inntektsnivåer.

2. Rådgivning og kunnskapsformidling

- Kartlegge eldres boligbehov i fylket: Initiere eller etterspørre undersøkelser om hva eldre ønsker og trenger av bolig.
- Synliggjøre bolig som helsefremmende tiltak: Peke på at trygge, tilpassede boliger reduserer behov for institusjon og gir bedre livskvalitet.
- Arrangere dialogmøter og medvirkningsarenaer: La eldre komme til orde i planlegging av nye boligområder.

3. Samarbeid og påvirkning

- Samarbeid med kommunale eldreråd og politikere: Bygge allianser for felles prioriteringer og tiltak i hele fylket.
- Samarbeid med boligbyggelag og utbyggere: Fremme utvikling av boligmodeller som kombinerer privat og offentlig støtte (f.eks. leie-til-eie).
- Påvirke statlige aktører: Fremme behovet for statlige tilskuddsordninger (via Husbanken) til tilpasning og nybygg for eldre.

4. Fokus på tilrettelegging i eksisterende boliger

- Stimulere til tilpasning av dagens boligmasse: Oppfordre kommuner til å informere om og tilby støtte til tekniske hjelpemidler, heis, bad og kjøkkenfornyelser.
- Foreslå «Boligrådgivere for eldre»: Tverrfaglige team som kan gi råd om flytting, tilpasning eller hjelpemidler.

5. Følge opp reformens intensjoner

- Etterspør fremdrift og ansvar: Krev årlige statusrapporter fra kommunene på hvordan de jobber med bo-hjemme-reformen.
- Løft boligpolitikk som en del av folkehelsearbeidet: Bo godt = leve godt.

MOBILITET
Svært mange eldre kjører bil, men mobiliteten blir mindre med alderen, og en godt utbygd kollektivtrafikk er viktig både for de daglige gjøremål og for å kunne ta aktiv del i kultur- og samfunnsliv.

Vi mener:

- Buss- og båttilbudet i utkantene må styrkes
- Anbudsutlysningen må sikre taxinæringen i hele fylket og bidra til mer fleksible løsninger i nærtransporten (skoleskyss, bestillingstransport og pasientreiser)
- Bestillingstransport for pensjonister (i dag bare i Trondheim) må innføres i hele fylket
- To tog i timen på strekningen Støren-Steinkjer. Lokale stoppesteder opprettholdes.
- Honnørpris på buss og tog opprettholdes
- TT-ordningen styrkes med midler som dekker behovet
- Billetter på offentlige transportmidler skal kunne betales med kontanter, bankkort og klippekort.
- Billetter på buss, tog, båt og ferjer må være gjennomgående og ha reisegaranti
- Alle regionbusser må ha toalett
- Fiber- og mobilnett må bygges ut i raskere tempo

Tiltak, vedtatt i eldrerådet 21.05.2025, sak 33/26

Programmet omtaler mobilitet slik: «*Svært mange eldre kjører bil, men mobiliteten blir mindre med alderen, og en godt utbygd kollektivtrafikk er viktig både for de daglige gjøremål og for å kunne ta aktiv del i kultur- og samfunnsliv.*»

Dagens mobilitetskontrakter i Trøndelag går ut i 2028/2029, og arbeidet med nye mobilitetstilbud har vært i gang lenge. Med utgangspunkt i Eldrepolitisk program inviterer vi fylkesdirektøren for samferdsel til et rådsmøte for å få en orientering om status i arbeidet og for å gi han våre innspill.

Mobilitetskapitlet i Eldrepolitisk program har 10 kulepunkter under overskriften «Vi mener».

Vi oppfordrer også de kommunale eldrerådene til å sette mobilitet på dagsorden på et rådsmøte.
Med utgangspunkt i en eller flere av kulepunktene i programmet og aktuelle samferdselssaker i kommunen, kan rådene gjøre vedtak som de henstiller kommunestyret om å slutte seg til. Eldrerådet (ved leder eller andre medlemmer) bør være til stede i kommunestyret når saken behandles.
Vedtak oversendes fylkeskommunen.

FOLKEHELSE

Folkehelsearbeid handler om å legge til rette for en samfunnsutvikling som både motvirker sosiale ulikheter og fremmer god helse og trivsel i befolkningen. Forebyggende helsetiltak og fysisk aktivitet er viktig for å utsette og redusere aldersrelaterte fysiske og psykiske plager

Vi mener:

- Planer for nærmiljøutvkling der det legges til rette med turveier, møteplasser o.l. som en stimulans til aktivitet og fellesskap
- Frisklivssentralene må styrkes for å fremme helse og forebygge sykdom ved å gi tidlig hjelp til å endre levevaner og mestre helseutfordringer.
- Kultur- og aktivitetstilbud bør tilbys eldre med lav egenandel og tilbringertjeneste

Tiltak, vedtatt i eldrerådet 21.05.2025, sak 34/26

Programmet omtaler folkehelse slik: «*Folkehelsearbeid handler om å legge til rette for en samfunnsutvikling som både motvirker sosiale ulikheter og fremmer god helse i befolkningen. Forebyggende helsetiltak og fysisk aktivitet er viktig for å utsette og redusere aldersrelaterte fysiske og psykiske plager.*»

Programmet omtaler 3 kulepunkt under overskriften «Vi mener». Som tiltak kan kommunens Eldreråd velge ett eller flere av kulepunktene.

Eksempel på saksgang i eldrerådet:

1. Eldrerådet setter opp folkehelse som sak på eldrerådsmøte.
2. Eldrerådet vedtar ett eller flere av kulepunktene i sitt vedtak, og henstiller kommunestyret om å slutte seg til eldrerådets vedtak.
3. Eldrerådet ber om at eldrerådets og kommunestyrets vedtak oversendes fylkeskommunens snarest.

Det er viktig at leder eller andre av eldrerådets medlemmer er til stede i kommunestyret når saken behandles. Flere kommuner praktisere at eldrerådet også kan få ordet under behandling av saken.

ELDREOMSORG

De aller fleste eldre opplever å beholde sin gode helse langt opp i alderdommen, men med økende alder rammes mange av sykdommer som krever medisinering, tilsyn og behandling. Tjenestetilbudet i den enkelte kommune må utformes i respekt for den enkeltes selvbestemmelsesrett, egenverd og livsførsel.

Vi mener:

- At staten trapper om finansieringen slik at alle får et tjenestetilbud med boformer tilpasset den enkeltes behov, sykehjemsplasser, omsorgsboliger, bofellesskap og korttidsplasser for avlasting, rehabilitering og akutte tilfeller.
- GPS til personer med demens
- Tiltak for å forebygge vold og overgrep mot eldre
- Ektepar og samboere bør få bo sammen på sykehjem hvis de ønsker det. Enerom til enslige eldre.
- Det faglige nivået i helse- og omsorgstjenesten bør heves ved flere fagutdannede, tverrfaglighet og hele stillinger.
- Strategi for «*God og riktig mat hele livet*» må gjøres kjent og tas i bruk i alle kommuner.

Tiltak, vedtatt i eldrerådet 18.09.2025, sak 43/25

På side 12 i Eldrepolitisk program er det 6 kulepunkt, og i tillegg en innledning, til temaet Eldreomsorg. Trøndelag eldreråd foreslår at de kommunale eldreråd hver for seg eller sammen med andre eldreråd velger 3 foreslåtte punkter til behandling i sitt eldreråd.

Eksempel på saksgang i Eldrerådet.

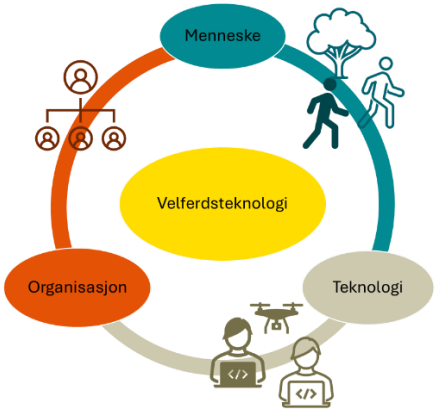
1. Kommunens eldreomsorg settes opp som sak i Eldrerådet. Her kan rådet be om en orientering fra kommunens ledelse. Det er viktig at leder og sekretær er tydelige og konkrete i bestillingen av orienteringa.
2. Orienteringa fra kommunen kan være tilfredsstillende for Eldrerådet, men det kan også forekomme at Eldrerådet ikke er fornøyd med orienteringa som er gitt. I slike tilfeller bør Eldrerådet innhente mer informasjon.
3. Eldrerådet bør besøke kommunale omsorgsboliger og sykehjem der de også ber om å bli orientert om tjenestenes innhold. Tillitsvalgte fra arbeidstakerorganisasjoner bør også delta i orienteringsmøter.
4. Når saker som Eldrerådet har initiert, og som skal behandles i kommunestyret, er det viktig at leder eller andre fra rådet er til stede i kommunestyret. Det kan komme spørsmål, eller en representant fra rådet kan få anledning til å kommentere eller utdype Eldrerådets syn på saken i kommunestyret.

VELFERDSTEKNOLOGI

Velferdsteknologi er teknologi som kan hjelpe eldre til å mestre hverdagen og teknologi som hjelper helsepersonell til å gjøre jobben i eldreomsorgen og spesialisthelsetjenesten. Hjelpemidlene skal bidra til at man føler deg trygg hjemme, ha mulighet til å bo lengre i egen bolig og oppleve økt mestring selv med hjelp fra teknologien.

Vi mener:

- Alle eldre bør gis lik tilgang på god velferdsteknologi, uavhengig av inntekt, bosted og digital kompetanse.
- Velferdsteknologi må ikke innføres for å kutte i budsjettet, men for å gi et bedre helsetilbud, gi eldre trygghet, mestring og mulighet til å bo lengre i egen bolig.
- Teknologien må være enkel å bruke og både helsepersonell og brukere må få god opplæring.
- Helsepersonell må derfor ha etisk og juridisk kompetanse når de skal implementere velferdsteknologi.
- Lokaliseringsteknologi og digitalt tilsyn må gjennomføres slik at det ikke blir overvåkning som truer den enkeltes privatliv og personvern eller bidrar til ensomhet/sosial isolasjon

Tiltak, vedtatt i eldrerådet 26.02.2026, sak 22/26

Tiltak fra kommunens side:

- Sørge for at velferdsteknologi er tilgjengelig for alle uavhengig av inntekt
- Sørge for god opplæring ved innføring av ny teknologi både for eldre og for kommunalt ansatte
- Alle kommuner bør/må ha en brukerrepresentant i velferdsteknolgifeltet som sammen med eldrerådene støtter og følger opp innføring av velfersteknologi
- Tilby gratis Gps sporing for de eldre og pårørende som ønsker det
- Sørge for å gjøre tilgjengelig hjelpemidler fra NAV
- Opplyse om hjelpemidler som man kan kjøpe selv (robotstøvsuger, el-sykkel, smarte lys)
- Eldrerådene må etterspørre hva som gjøres på velferdteknologisiden i deres kommune
- Kommunen må legge til rette for at eldre kan ta ansvar for eget liv og for å mestre eget liv. (opplæring i digitale verktøy)

Satsningsområder

1. trygghetsskapende teknologi (skape trygghet slik at man kan bo hjemme lengst mulig – sosial deltakelse/motvirke ensomhet)
2. Mestringsteknologi (kontroll av egen helsetilstand og bedre mestring i daglig livet – bedre sosial kontakt, teknologi i forbindelse med rehabilitering og opptrening, vedlikehold av mobilitet)

3. Utrednings- og behandlingsteknologier (avansert medisinsk utredning og oppfølging i hjemmet)

TANNHELSE

Stadig flere eldre har egne tenner, og mange har i tillegg omfattende tannerstatninger som krever daglig stell. Sykdom, medisiner og funksjonssvikt bidrar til at mange eldre har ekstra behov for tannhelsetjeneste.
Vi mener:

- Tannhelse må komme inn under frikortordningen
- Tilgang til tannpleier for pasienter i eldreinstitusjoner
- Opplæring av helsepersonell i hjelp til daglig munn- og tannpleie
- Rekruttering av tannleger til distriktene

Tiltak, vedtatt i eldrerådet 21.05.2025, sak 34/26

Programmet omtaler tannhelse slik: «*Stadig flere eldre har egne tenner, og mange har i tillegg omfattende tannerstatninger som krever daglig stell. Sykdom, medisiner og funksjonssvikt bidrar til at mange eldre har ekstra behov for tannhelsetjeneste*.»

Programmet omtaler 3 kulepunkt under overskriften «Vi mener». Som tiltak kan kommunens Eldreråd velge ett eller flere av kulepunktene.

Eksempel på saksgang i eldrerådet:

1. Eldrerådet setter opp tannhelse som sak på eldrerådsmøte.
2. Eldrerådet vedtar ett eller flere av kulepunktene i sitt vedtak, og henstiller kommunestyret om å slutte seg til eldrerådets vedtak.
3. Eldrerådet ber om at eldrerådets og kommunestyrets vedtak oversendes fylkeskommunens snarest.

Det er viktig at leder eller andre av eldrerådets medlemmer er til stede i kommunestyret når saken behandles. Flere kommuner praktisere at eldrerådet også kan få ordet under behandling av saken.

MINORITETER
Innvandring har ført til at mange ikke har norsk som morsmål og at de derfor både kan ha vansker med å forklare sine behov og vite hva slags tjenester de har krav på. Vi har også nasjonale minoritetsgrupper, samer og kvener, som heller ikke har norsk som hovedspråk. Mennesker med minoritetsbakgrunn er å finne både blant brukere og tilsatte i helse- og omsorgssektoren og andre offentlige etater. Det blir derfor viktig med tiltak som minsker språkbarrierene.

Vi mener:

- Minoritetsbefolkninga må få informasjon på et språk de forstår og en god tolketjeneste må være tilgjengelig når det er behov for det
- Det må være et krav at de som jobber med eldre har gode nok norskkunnskaper
- Offentlige etater i kommuner med en stor sørsamisk befolkning må ha kompetanse på samisk språk og kultur
- Den kulturelle spaserstokken bør gi et tilbud som inkluderer samisk kultur.

Tiltak, vedtatt i eldrerådet 21.05.2025, sak 34/26

Programmet omtaler minoriteter slik: «*Innvandring har ført til at mange ikke har norsk som morsmål og at de derfor både kan ha vansker med å forklare sine behov og vite hva slags tjenester de har krav på. Vi har også nasjonale minoritetsgrupper, samer og kvener, som heller ikke har norsk som hovedspråk. Mennesker med minoritetsbakgrunn er å finne både blant brukere og tilsatte i helse- og omsorgssektoren og andre offentlige etater. Det blir derfor viktig med tiltak som minsker språkbarrierene*.»

Eldrerådet i Trøndelag fylkeskommune inviterer representanter fra samiske eldre og fra eldre innvandrere til et eldrerådsmøte for å følge opp programmets kapittel om minoriteter.

Programmet omtaler 4 kulepunkt under overskriften «Vi mener». Som tiltak kan kommunens Eldreråd velge ett eller flere av kulepunktene.

Eksempel på saksgang i eldrerådet:

1. Eldrerådet setter opp minoriteter som sak på eldrerådsmøte.
2. Eldrerådet vedtar ett eller flere av kulepunktene i sitt vedtak, og henstiller kommunestyret om å slutte seg til eldrerådets vedtak.
3. Eldrerådet ber om at eldrerådets og kommunestyrets vedtak oversendes fylkeskommunens snarest.

Det er viktig at leder eller andre av eldrerådets medlemmer er til stede i kommunestyret når saken behandles. Flere kommuner praktisere at eldrerådet også kan få ordet under behandling av saken.

UTDANNING
Fylkeskommunen har ansvaret for videregående skoler og fagskoler som gir viktig utdanning innen helse- og oppvekstfag. Flere eldre øker behovet for arbeidskraft innen denne sektoren.

- Det må bli flere skoleplasser innen helse- og oppvekstfag
- Utdanningsinstitusjoner på alle nivå må ha kapasitet til å dekke behovene for rekruttering og videreutdanning av fagfolk i eldreomsorgen

Tiltak, vedtatt i eldrerådet 21.05.2025, sak 34/26

Programmet omtaler utdanning slik: «*Fylkeskommunen har ansvaret for videregående skoler og fagskoler som gir viktig utdanning innen helse- og oppvekstfag. Flere eldre øker behovet for arbeidskraft innen denne sektoren*.»

Programmet omtaler 2 kulepunkt. Som tiltak kan kommunens eldreråd velge ett eller begge kulepunktene.

Eksempel på saksgang i eldrerådet:

1. Eldrerådet setter opp utdanning som sak på eldrerådsmøte.
2. Eldrerådet vedtar ett eller begge av kulepunktene i sitt vedtak, og henstiller kommunestyret om å slutte seg til eldrerådets vedtak.
3. Eldrerådet ber om at eldrerådets og kommunestyrets vedtak oversendes fylkeskommunens snarest.

Det er viktig at leder eller andre av eldrerådets medlemmer er til stede i kommunestyret når saken behandles. Flere kommuner praktisere at eldrerådet også kan få ordet under behandling av saken.

TILTAK – BÆREKRAFT, vedtatt i eldrerådet 26.02.2026, sak 22/26

Vi viser til Eldrepolitsk program 2023 – 2027, forord.

Eldrepolitisk program for valgperioden 2023 – 2027 i Trøndelag fylkeskommune omtaler i sitt forord på side 4 følgende: *«FNs bærekraftmål er en overordnet ramme for målet om en bærekraftig samfunnsutvikling i Trøndelag fylkeskommune»*

Eldrerådet i Trøndelag fylkeskommune kan bidra som en god dialogpartner overfor de kommunale eldrerådene i Trøndelag, med konstruktive innspill om bærekraft.

Eksempel på tiltak om bærekraftig utvikling i kommuner:

- *Det kommunale eldreråd tar opp kommunalt klimaregnskap som sak i eldrerådet. Eldrerådet fremmer saken overfor kommunestyret.*
- *Eldrerådet kan fremme sak i kommunestyret om kommunen har tiltak for å redusere klimautslipp på følgene områder:*
    - *Arealplanlegging*
    - *Transporttiltak (krav om nullutslipp for kjøretøy som anskaffes/kontraktfestes.)*
    - *Egen bygg- og eiendomsdrift (energieffektivisering, solceller på kommunale bygg)*
    - *Sirkulærøkonomi og avfallshåndtering*

VEILEDERE OG INFORMASJON PÅ NETT

Regjeringens veileder for eldreråd
veileder-for-eldrerad-med-omslag-oppdatert-september-2023.pdf (regjeringen.no)

Senteret for et aldersvennlig Norge
Velkommen til eldrerådet v2 (eldreradskurset.no)

Nordlandfylkeskommunes eldrepolitiske program
eldrepolitisk-program-2022-2025.pdf (nfk.no)

Kommuneloven
Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) - Kapittel 5. Kommunal organisering. Folkevalgte organer - Lovdata

Forskrift om medvirkningsordninger
Forskrift om kommunale og fylkeskommunale råd for eldre, personer med funksjonsnedsettelse og ungdom (forskrift om medvirkningsordninger) - Lovdata

Vedtak i fylkestinget, 11.12.2024, sak 139/24, 11. desember 2024:

Fylkestingets vedtak

1. Eldrepolitisk program valgperioden 2023-2027 for eldrerådet i Trøndelag fylkeskommune tas til orientering.

2. Eldrepolitisk program beskriver eldrerådets politiske prioritering. Fylkestinget ber om at tiltak til mobilitet iht. punkt 1-4 blir tatt med videre, og vurderes, i arbeidet med nytt mobilitetsanbud og samferdselsstrategi. De fire punktene er:

    1) Fylkestinget oppfordrer at man på sikt kan innføre en ordning med bestillingstransport for pensjonister (i dag bare i Trondheim) i hele fylket

    2) Fylkestinget oppfordrer at brukere av offentlige transportmidler skal kunne betale reisen med kontanter, bankkort og klippekort.

    3) Det er et mål at alle regionbusser bør ha toalett

    4) Trøndelag fylkesting har som mål at ved kjøp av nye regionbusser så bør man se på muligheten til at bussen også kan benyttes av rullestolbrukere slik dette praktiseres i Trondheimsområdet.

Fylkestinget ser det som viktig at det settes enda mer fokus på helse/folkehelse og ber fylkesdirektøren merke seg disse 2 punktene.

    1) Fylkeskommunen har ansvaret for videregående skoler og fagskoler som gir viktig utdanning innen helse- og oppvekstfag. Flere eldre øker behovet for arbeidskraft innen denne sektoren. Det er viktig at det blir tilgang til tannpleier for pasienter i eldreinstitusjoner, samt at det blir bedre opplæring av helsepersonell i hjelp til daglig munn- og tannpleie

    2) Folkehelsearbeid handler om å legge til rette for en samfunnsutvikling som både motvirker sosiale ulikheter og fremmer god helse og trivsel i befolkningen. Forebyggende helsetiltak og fysisk aktivitet er viktig for å utsette og redusere aldersrelaterte fysiske og psykiske plager. Kultur og aktivitetstilbud bør tilbys eldre med lav egenandel og tilbringertjeneste.